

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม มีสินค้าเกษตรที่มีชื่อเสียงสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา โดยประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับต้นๆ ของโลก ส่งออกข้าวไปยังประเทศต่างๆ ประมาณ 7-8 ล้านตันต่อปี ในทุกทวีปทั่วโลก (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2553: ออนไลน์) ซึ่งสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศจำนวนมาก นอกจากนี้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก โดยแต่ละครัวเรือนบริโภคข้าวเฉลี่ยครัวเรือนละ 331 กิโลกรัม หรือ 101 กิโลกรัม ต่อคนต่อปี (สมพร อิศวิลานนท์, 2552: 109) ข้าวยังเป็นวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น แป้งข้าว สุรา ฟิล์มบ้าน น้ำมันข้าว น้ำมันรำข้าว ผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ จากข้อมูลดังกล่าว ข้าวจึงเป็นสินค้าเกษตรที่น่าสนใจในการลงทุนอย่างมาก

การซื้อข้าวสารเพื่อนำไปบริโภคในครัวเรือน โดยทั่วไปแล้วเมื่อผู้บริโภคต้องการซื้อข้าวสารไปใช้ในการประกอบอาหารในครัวเรือน ผู้บริโภคสามารถซื้อข้าวสารได้จากแหล่งต่างๆ เช่น ตลาด ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้า หรือห้างค้าส่งขนาดใหญ่ ซึ่งในบางครั้งผู้บริโภคต้องเสียเวลาในการเดินทางเพียงเพื่อจะไปซื้อข้าวสาร และโดยส่วนใหญ่การขายข้าวสารของห้างสรรพสินค้า และห้างค้าปลีกขนาดใหญ่จะอยู่ในรูปข้าวสารบรรจุถุงขนาด 5 กิโลกรัม ซึ่งหากเป็นครอบครัวเดียวที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มาก มักใช้เวลานานในการบริโภคข้าวสารจนหมด ถึงแม้ข้าวสารจะเป็นอาหารที่สามารถเก็บไว้ได้นานแต่ระยะเวลาเก็บที่นานจะทำให้ข้าวมีคุณภาพลดลง เช่น กลิ่นหอมของข้าวสารลดลง มีกลิ่นเหม็นสาบ หรือบางครั้งเกิดตัวมอดทำให้ต้องทิ้งข้าวสารที่เหลือเกิดการสิ้นเปลือง นอกจากนี้แล้วสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยการซื้อข้าวครั้งละ 5 กิโลกรัม นั้น เมื่อคิดเป็นจำนวนเงินแล้วถือว่าเป็นจำนวนเงินที่มาก ซึ่งเครื่องขายข้าวสารอัตโนมัติสามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ ข้อดีของการขายข้าวสารผ่านตู้หยอดเหรียญต่อผู้บริโภค ได้แก่ ลูกค้าสามารถใช้เงินเริ่มต้นเพียง 5 บาท ก็สามารถซื้อข้าวสารได้ตอบรับกับรูปแบบของการซื้อข้าวของผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลางซึ่งมักจะซื้อข้าวครั้งละน้อยๆ เครื่องสามารถเก็บบรรจุข้าวได้สารถึง 3 ชนิด เป็นการเพิ่มทางเลือกในการซื้อข้าวสารให้กับผู้บริโภค สามารถซื้อได้ตลอด 24 ชั่วโมง เข้าถึงผู้บริโภคได้โดยง่ายเพราะสามารถกระจายเครื่องขายข้าวสารอัตโนมัติไปได้ทุกที่

ไม่ว่าจะเป็นอาคารชุด แพลต หอพัก หรือแหล่งชุมชนต่างๆ (ศูนย์ค้าข้าววัชรพล, 2552: ระบบออนไลน์)

เครื่องขายข้าวสารอัตโนมัติใช้ระบบคีออส (Kiosk) ในการทำงานซึ่งเป็นระบบเดียวกับตู้ขายน้ำดื่มอัตโนมัติ และเครื่องซักผ้าชนิดหยอดเหรียญ จำหน่ายโดยศูนย์ค้าข้าววัชรพลในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับการตอบรับค่อนข้างดีจากผู้บริโภคเนื่องจากใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน และในปัจจุบันธุรกิจบริการเครื่องหยอดเหรียญเข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของผู้บริโภคคงจะเห็นได้จากสินค้าดังกล่าวถูกวาง หรือติดตั้งกระจายไปตามหัวเมือง แหล่งชุมชนต่างๆ เพื่อคอยอำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคในปัจจุบันที่มีพฤติกรรมรีบเร่ง ต้องการความรวดเร็วทันใจ (กองบรรณาธิการ, 2553: 30) ผู้ศึกษาเห็นถึงโอกาสว่า เมื่อเครื่องขายข้าวสารอัตโนมัติได้รับความนิยมในกรุงเทพมหานครจึงมีความเป็นไปได้ที่การเปิดให้บริการเครื่องขายข้าวสารอัตโนมัติในอำเภอเมืองเชียงใหม่ น่าจะได้รับความนิยมเช่นเดียวกับกรุงเทพมหานครเพราะเป็นเมืองขนาดใหญ่ และมีวิถีชีวิตของคนที่นี่เร่งรีบคล้ายกับคนกรุงเทพ นอกจากนี้ธุรกิจขายข้าวสารจากเครื่องขายข้าวสารอัตโนมัติยังเป็นธุรกิจที่ยังไม่มีผู้ประกอบการรายใดในอำเภอเมืองเชียงใหม่ทำ ทำให้การลงทุนในเครื่องขายข้าวสารอัตโนมัติมีความน่าสนใจที่จะลงทุน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ทำการศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในการซื้อข้าวสารจากเครื่องขายอัตโนมัติในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ซึ่งผลของการศึกษานี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการลงทุนโครงการที่สามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการผลิต และค้าข้าวสารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในการซื้อข้าวสารจากเครื่องขายอัตโนมัติในอำเภอเมืองเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อความต้องการของผู้บริโภคในการซื้อข้าวสารจากเครื่องขายอัตโนมัติในอำเภอเมืองเชียงใหม่
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจในการวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการลงทุนเครื่องขายข้าวสารอัตโนมัติ

นิยามศัพท์

ส่วนประสมการตลาด หมายถึง ตัวแปรทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความต้องการซื้อข้าวสารผ่านเครื่องขายข้าวสารอัตโนมัติ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด

เครื่องขายข้าวสารอัตโนมัติ หมายถึง ระบบการทำงานของเครื่องจักรหรือระบบที่สามารถขายข้าวสารได้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง

ผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ หมายถึง ประชากรผู้อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ที่คาดว่าจะกำลังซื้อ และเป็นผู้ซื้อข้าวไปบริโภค โดยมีอายุระหว่าง 15-60 ปี